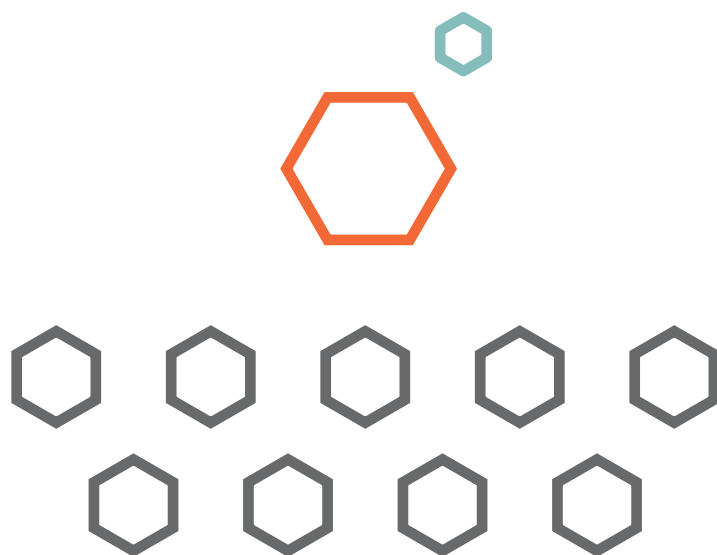


WYSTĄPIENIA PUBLICZNE W SZKOLE





WITAJCIE W KOLEJNYM WYZWANIU



W dwudziestej edycji programu Szkoła z Klasą proponujemy Ci nowe wyzwanie. Chcemy Cię zachęcić do pracy z uczniami i uczenicami nad wystąpieniami publicznymi. Dlaczego? Bo dopełniają one poprzednie metody, które były wykorzystywane w programie (odwrócone nauczanie, design thinking, agile) – przedstawianie wyników własnej pracy w ciekawej i spójnej formie jest niezbędną kompetencją w dzisiejszym świecie. Opanowanie sztuki opowiadania i autoprezentacji podnosi pewność siebie i wzmacnia poczucie własnej wartości. Zwiększa szanse na osiągnięcie sukcesu w szkole i poza nią. W przyszłości może stać się istotnym elementem kapitału osobistego na rynku pracy.

Wzięcie na warsztat wystąpień publicznych pozwoli Ci również zrealizować wytyczne dla kształcenia ogólnego:

- wzmacniać poczucie tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej;
- formować u uczniów poczucie godności własnej osoby i szacunek dla godności innych osób;
- rozwijać umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- usprawniać komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych nowożytnych;
- rozwijać poszukiwanie, porządkowanie, krytyczną analizę oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł.

Szkoła jest doskonałym miejscem do kształtowania tego typu umiejętności. Dlatego nie wahaj się i podejmij wspólnie z uczniami i uczennicami to wyzwanie. W trakcie przygotowań nie tylko będziecie ćwiczyć prezentacje rozumiane jako wystąpienia publiczne (niekoniecznie oznacza to wyświetlanie slajdów). Dla uczniów i uczennic to też okazja do powtórzenia i utrwalenia wiedzy, rozwijania pracy zespołowej, udzielania informacji zwrotnej oraz doceniania się nawzajem.

Dlaczego warto?

Opanowanie sztuki wypowiadania się to często zadanie na całe życie. Trudno przecenić umiejętności, jakie uczniowie i uczennice mogą zdobyć w czasie przygotowań do wystąpienia:

- poprawne wypowiadanie się (w języku polskim lub obcym),
- wzbogacenie słownictwa,
- zdolność do tworzenia i opowiadania ciekawych historii,
- jasne wyrażanie swoich myśli w wiarygodny sposób,
- wyszukiwanie i selekcjonowanie informacji,
- argumentowanie i przekonywanie słuchaczek i słuchaczy do własnego zdania,
- radzenie sobie ze stresem związanym z wystąpieniem oraz oceną osób słuchających,
- odczytywanie reakcji odbiorczyń i odbiorców oraz reagowanie na nie,
- opracowywanie wybranego zakresu wiedzy i przedstawianie go w formie dostosowanej do słuchających, wciągającej i pozwalającej zrozumieć omawiany temat.

Nieraz pierwszą sytuacją, w której uczennice i uczniowie muszą wystąpić publicznie, jest ich własny egzamin. Żeby tak się nie stało, warto ćwiczyć to wcześniej. Ośmielać młodych ludzi i pomagać im przełamywać stres. Tworzyć bezpieczne warunki do swobodnej wypowiedzi. Pozwalać testować, poprawiać i nabierać wprawy.

Dzięki swojej wszechstronności wystąpienia publiczne są też świetną okazją, żeby kształtować umiejętności słuchania! Zachęcamy: podejmij to wyzwanie i wsłuchaj się w to, co osoby w Twojej klasie chcą powiedzieć i przekazać.



PIGUŁKA WIEDZY

Wystąpienia publiczne to szeroki obszar do kształtowania kompetencji i duże pole do popisu dla uczniów i uczennic. Dla nas to z kolei okazja do zastosowania aktywnych form nauki. Jednocześnie rozwijamy u młodych osób krytyczne myślenie i umiejętności autoprezentacji, w tym przedstawiania wyników własnej pracy. Dlatego warto uświadomić sobie, że wyzwanie ma dwa aspekty:

CO MÓWIĆ? JAK MÓWIĆ?

CO MÓWIĆ?

Do każdego wystąpienia należy się przygotować. Warto wspólnie z uczniami i uczennicami przyjrzeć się kilku zagadnieniom, które pomogą im pracować nad treścią prezentacji.

Zacznijcie od dyskusji nad **celem** wystąpienia. Jego określenie pozwoli stworzyć plan działań i dobrać właściwe argumenty. Pamiętajmy, że wystąpienie jest zawsze dla kogoś, a nie dla nas samych. Celem może być przekazanie określonych treści czy danych lub przekonanie odbiorców i odbiorczyń do pewnych postaw, zachowań, poglądów.

Kolejnym krokiem jest przygotowanie **konspektu**. Taki szkielet może mieć formę mapy myśli zawierającej najważniejsze kwestie,

skojarzenia, słowa kluczowe, hasła, frazy czy ilustracje, które pobudzają prawą półkulę i działają na wyobraźnię, a jednocześnie ułatwiają zapamiętanie treści.

Struktura wystąpienia zazwyczaj składa się z trzech części: wstępu (o czym będzie mowa), rozwinięcia (przedstawienia tematu zilustrowanego i uzasadnionego przykładami) oraz zakończenia (wniosków i podsumowania). Przygotowując prezentację, musimy zebrać odpowiednie **materiały** dotyczące danego zagadnienia, dokonać **selekcji informacji** oraz zaprezentować źródła danych. Aby całość była spójna, kluczowe informacje powinny się układać w **logiczny porządek**, a odpowiednio dobrane **przykłady** wyjaśniać to, co chcemy przekazać. Do zilustrowania wypowiedzi warto użyć osobistych przykładów, historii z życia lub wskazówek, które są bliskie naszemu doświadczeniu.

W uporządkowaniu treści pomocne mogą być narzędzia i techniki retoryczne np. **łuk narracyjny**. Zapoznanie się z jego elementami i podążanie taką drogą w budowaniu opowieści może być ciekawą przygodą edukacyjną. Łuk sprawdza się też podczas czytania lektur: pomaga wyodrębnić z tekstu główne tematy, śledzić narrację i rozwój postaci. Doskonali umiejętności analityczne, ułatwia porządkowanie wiedzy i tworzenie zwięzłych podsumowań.

Zadanie z wystąpieniem publicznym to także przestrzeń na pracę z metaforą, porównaniem oraz rozszerzaniem słownictwa.

JAK MÓWIĆ?

Równie ważna co treść wystąpienia jest jego forma – jeśli jest dobrze dopasowana, to już połowa sukcesu. Składa się na nią kilka czynników.

Wybór adekwatnego do sytuacji i potrzeb **stylu** wypowiedzi ułatwia dotarcie z przekazem. Spośród narracji można wyróżnić:

- narrację wyjaśniającą, której celem jest przekazanie wiedzy i ułatwienie refleksji nad treścią wypowiedzi;
- narrację osobistą, której zadaniem jest kształtowanie wiarygodności;

- narrację motywującą odbiorczynię i odbiorców do myślenia;
- narrację inspirującą do działania lub zmiany przekonań.

Mniej poważna, ale również ucząca może być zabawa **konwencjami stylistycznymi**. Polecamy program Wejdz w konwencję, który realizowaliśmy w 2017 roku (<https://www.szkolazklasa.org.pl/wejdz-konwencje-materialy-o-konwencjach-literackich/>). Jego celem było kształtowanie umiejętności uważnego, świadomego i celowego korzystania z języka ojczystego.

Jedną z efektownych technik wystąpienia jest **storytelling**, czyli przedstawienie prezentacji w formie opowieści. Podczas takiego wystąpienia kładziemy nacisk na sztukę wypowiadania się i opowiadania historii. Nie czytamy – jak to się często zdarza – wcześniej przygotowanej prezentacji. Zachęcamy do całkowitej rezygnacji ze slajdów. W centrum uwagi ma być osoba mówiąca i jej przekaz. Jeśli pojawia się prezentacja multimedialna, to krótka, wspomagająca wystąpienie, a nie dominująca i odwracająca uwagę od omawianego tematu. Oczywiście, szczególnie w przypadku młodszych uczniów i uczennic, dozwolone są ciekawe, inspirujące przedmioty, wokół których można zbudować opowieść. Ważne jednak, żeby nie przypominało to szkolnych teatrzyków, ponieważ cel wystąpień publicznych jest inny. Starsze klasy namawiamy do zmierzenia się z prezentacją w czystej postaci, bez slajdów i rekwizytów. Więcej o tym piszemy tutaj: https://www.szkolazklasa.org.pl/wp-content/uploads/2016/11/prezentacja_jako_opowiesc.pdf.

Kolejnym elementem jest **wrażenie**, jakie chcemy wyrzucić swoim wystąpieniem. Prezentacja jest doskonałą okazją do ćwiczenia, jak udzielać informacji zwrotnej, która będzie wspierająca i doceniająca dobre strony wypowiedzi. Dzięki konstruktywnym uwagom młoda osoba będzie wiedziała, co poprawić, oraz poczuje się wzmocniona i zachęcona do kolejnych prób. Być może okaże się, że wystąpienie było ciekawe, ale trudne w odbiorze i należy poćwiczyć z klasą **dykcję** oraz wyraźne mówienie.

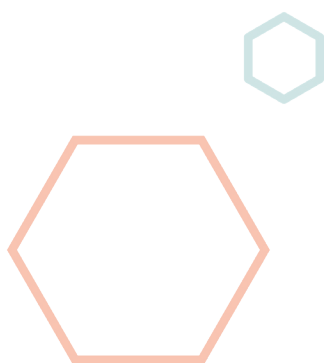
Ważne jest, żeby wiedzieć, do kogo się mówi i jak utrzymać **kontakt z publicznością**. Warto poznać i poćwiczyć triki na zainteresowanie widowni swoim wystąpieniem. Pomocne mogą być **rekwizyty** czy prezentacja multimedialna. Pamiętajmy jednak, żeby

korzystać z nich z rozważą. Mają być uzupełnieniem treści, a nie ją przyćmić – inaczej powstanie chaos. Rekwizyty powinny służyć nie tylko nam, ale także audytorium.

Omawiając z klasą zasady dobrej prezentacji, warto zajrzeć do ściągawki (https://www.szkolazklasa.org.pl/wp-content/uploads/2016/11/10_sposobow_na_odstraszenie_publicznosci.pdf), która podpowie, jak nie odstraszyć publiczności już na samym początku wystąpienia.

Zwracajmy uwagę na **mowę ciała**, bo to także kanał komunikacji, choć niewerbalny. Gesty, postawa, wygląd i strój dopełniają wizerunek osoby, dlatego powinny być spójne z tym, o czym ona mówi.

Podczas publicznej wypowiedzi kluczowe jest nasze nastawienie. Jeśli podchodzimy do zadania z otwartością i przyjemnością, stres może być znacznie mniejszy. W **zarządzaniu stresem** oraz opanowywaniu lęku przed negatywną opinią pomagają różne techniki. Można stosować ćwiczenia oddechowe, relaksację, dbać o swój dobrostan, ale też stawiać sobie realne cele.

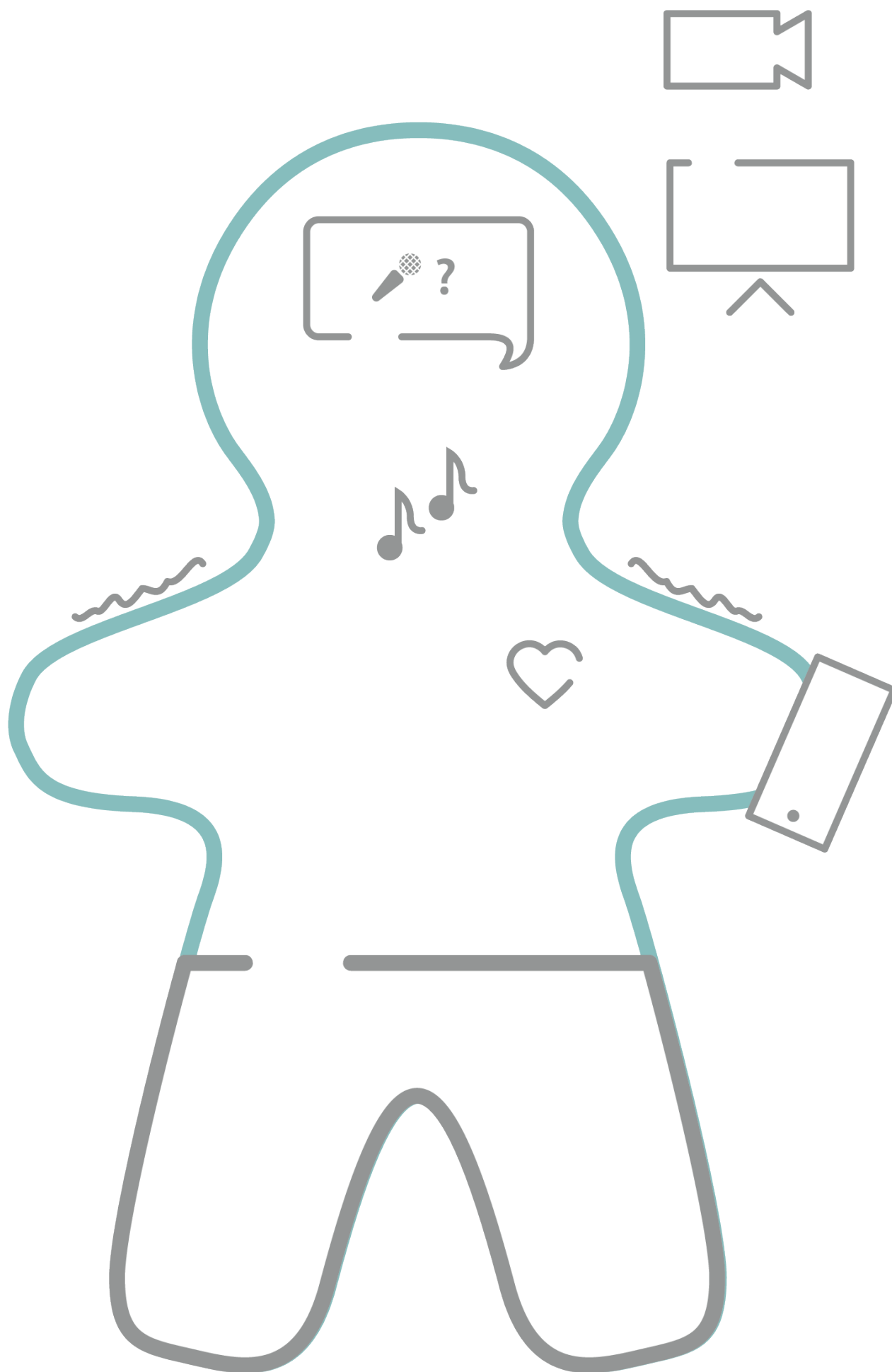




JAK ZACZAĆ?

Zanim wejdzie się na „scenę”, warto zobaczyć w wyobraźni siebie samą lub samego przed grupą. Zaproś osoby w klasie, żeby przyjrzały się temu, co każda z nich ma do dyspozycji, gdy występuje. Możesz wykorzystać do tego naszego ciastka (do pobrania z <https://www.szkolazklasa.org.pl/materialy/ciastek-narzedzie/>).

- GŁOWA – Jaki mam plan na wystąpienie?
- SERCE – Jakie mam uczucia związane z tematem wystąpienia?
- CIAŁO – Czy się stresuję i po czym to widać?
- GŁOS – Czy mówię wystarczająco wyraźnie?
- RĘCE – Co zrobić z rękami podczas wystąpienia?
- WYGLĄD/STRÓJ – Co komunikuje mój wygląd?
- REKWIZYT – W czym ma mi pomóc rekwizyt?
- PREZENTACJA/ POMOCE WIZUALNE – Jaki rodzaj prezentacji będzie najlepiej wspierać moje wystąpienie?
- SPRZĘT – Jakiego sprzętu potrzebuję do wystąpienia?



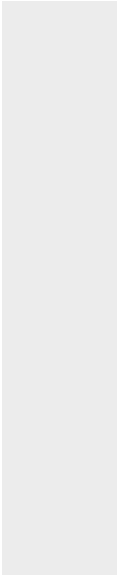


WPROWADZENIE DO WYZWANIA

Z komunikacją i mikrowystąpieniami mamy do czynienia cały czas – to istota funkcjonowania w grupie. Wygłaszamy wykład, odpowiadamy przy tablicy, zdajemy egzaminy ustne czy, od czasu do czasu, prezentujemy wyniki naszej pracy. W małej skali możemy ćwiczyć wypowiedzi niemal w każdej codziennej sytuacji, np. u lekarza czy w sklepie. Takie kompetencje przydają się też w szkole, np. kiedy uczennica chce do czegoś przekonać rówieśników lub nauczycielkę. Logiczne układanie opowiadanej historii – bo to nas w tym zadaniu najbardziej pociąga – to klucz do komunikacji. O ileż łatwiej i ciekawiej poznaje się fakty i zagadnienia z przedmiotów ścisłych, gdy są wciągającą opowieścią!

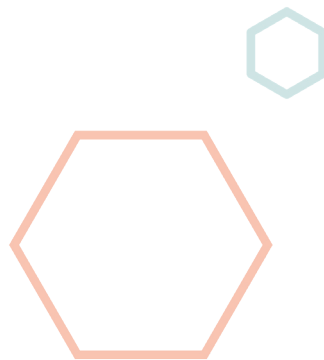
Zapraszamy do wzięcia na warsztat wystąpień publicznych, bo rozumiemy je szerzej – nie tylko jako występ na szkolnej akademii. W ramach codziennej realizacji podstawy programowej mamy wiele możliwości, żeby budować w uczniach i uczennicach łatwość wypowiadania się, pomagać im rozwijać słownictwo i wyobraźnię oraz oswajać ich ze swobodnym i płynnym mówieniem w sytuacjach publicznych.

Dla niektórych osób to zadanie może być łatwe ze względu na naturalne predyspozycje. Inni uczniowie i uczennice będą jednak mieć z nim trudności. Dlatego kluczem do sukcesu może być praktyka – próbowanie, testowanie się w roli mówczyni lub mówcy, ćwiczenie wystąpień przed mniejszym, a potem większym audytorium.



Twoją rolą w tym procesie jest tworzenie przestrzeni i dawanie okazji do wystąpienia w określonej formie. Udzielasz konstruktywnej informacji zwrotnej i uczysz, jak nie oceniać, ale dawać rady, co warto poprawić. Pomagasz wyciągać wnioski, podpowiadasz, co zmienić, zachęcasz osoby w klasie do testowania swoich możliwości.

Pamiętaj, żeby analizować to, w jakich obszarach młodzi ludzie się wzmocnili, jakie postępy, które zrobili dzięki wystąpieniom, sami dostrzegają i jakie efekty edukacyjne to przyniosło. Na ile chętniej się czegoś nauczyli? Na ile lepiej przyswoili nową wiedzę? Czy zdobyli nowe umiejętności w inny sposób? Są bardziej pewni siebie? Łatwiej się wypowiadają?





WARIANTY WYZWANIA

W tym wyzwaniu zapraszamy Cię do przeprowadzenia przynajmniej jednego, a maksymalnie dwóch cykli pracy metodą wystąpień publicznych. Każdy cykl składa się z kilku lekcji, dzięki czemu możecie zrealizować zadanie z uwzględnieniem niezbędnych elementów. Zachęcamy Cię do wybrania tematów:

związanych z podstawą programową – w ten sposób zobaczysz, jak wystąpienia publiczne mogą służyć codziennej pracy

LUB

spoza podstawy programowej, żeby zainspirować uczniów i uczennice, poszerzyć ich horyzonty i wzmocnić ich zaangażowanie.



JAK KROK PO KROKU ZREALIZOWAĆ WYZWANIE?

- Zastanów się, jak wkomponować tę metodę w program nauczania Twojego przedmiotu. Jaki materiał możecie zrealizować z wykorzystaniem wystąpień i jakie kompetencje będziecie dzięki temu ćwiczyć?
- Omów z klasą propozycję metody. Wytlumacz jej cel i powiedz o spodziewanych efektach, np. gdzie uczennice i uczniowie będą mogli wykorzystać nabyte kompetencje, w jakich sytuacjach może im się to przydać. Następnie wspólnie stwórzcie plan przygotowań i realizacji.

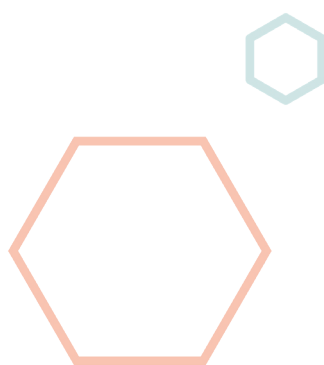
Być może wyzwaniem będzie „odczarowanie” tego zadania – ośmielenie osób i przełamanie ich naturalnego lęku przed występowaniem. Użyj atrakcyjnej i angażującej formy. Może ćwiczenie z opowieści improwizowanej?

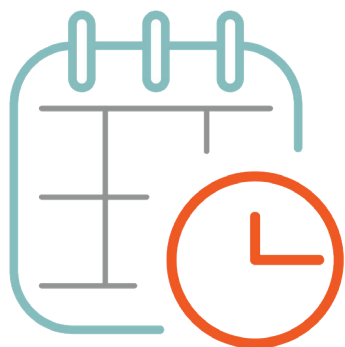
Instrukcję znajdziesz tutaj: https://www.szkolazklasa.org.pl/wp-content/uploads/2016/11/opowiesc_improwizowana.pdf.

- Zastanów się, jak możesz przygotować uczniów i uczennice do zadania. Punktem wyjścia może być obejrzenie z nimi wystąpień dwóch różnych osób i stworzenie listy dobrych i złych praktyk (zobaczcie np. wystąpienie Zofii Becker https://www.youtube.com/watch?v=l3mmvhuG1u8&ab_channel=FundacjaSzek%C5%82aKlas%C4%85).

Zapoznaj też klasę z zasadami dobrego wystąpienia: https://www.szkolazklasa.org.pl/wp-content/uploads/2016/11/jak_przygotowac_wystapienie_publiczne_adam_liwinski.pdf

- Aby zachęcić uczennice i uczniów do udziału, połącz wystąpienia publiczne z wcześniej stosowanymi metodami. Przykładami mogą być: przygotowanie prezentacji w ramach zadania z odwróconym nauczaniem, prezentacja efektów pracy w ramach design thinking czy stand-upy jako element metodologii agile.
- Zaczynajcie przygotowywać wystąpienia, uwzględniając obszary, w których chcesz wzmocnić osoby w klasie. Weź pod uwagę wskazówki z pigułki wiedzy.
- Efekty realizacji wyzwania zamieść na padlecie Szkoły z Klasą.





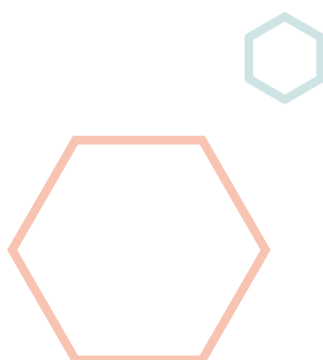
HARMONOGRAM PRACY

data	elementy programu	główne zadania
1.03	start wyzwania: - udostępnienie materiałów	zapoznanie się z materiałami
8.03	spotkanie otwierające - praktycznie o wyzwaniu	aktywny udział w spotkaniu
↕	realizacja wyzwania przy wsparciu moderatora/moderatorki	
19-20.04	stopklatka - spotkanie na półmetku wyzwania	wypełnienie formularza „Jak idzie?” i udział w spotkaniu
↕	realizacja wyzwania przy wsparciu moderatora/moderatorki c.d.	
31.05	spotkanie podsumowujące realizację wyzwania	wypełnienie formularza „Jak poszło?” i udział w spotkaniu



SPRAWO- ZDAWCZOŚĆ

W każdym wyzwaniu dwa razy (w połowie pracy i na jej zakończenie) poprosimy Cię o wypełnienie formularza z kilkoma pytaniami. Link do formularza dostaniesz od moderatora lub moderatorki zgodnie z harmonogramem wyzwania.





INSPIRACJE I PRZYKŁADY REALIZACJI

1. PREZENTACJA WŁASNEJ PRACY

Uczniowie i uczennice zapoznają się z zasadami dobrej prezentacji i opracowują według wytycznych wybrane zagadnienie z Twojego przedmiotu. Dzięki temu powtarzają materiał przed egzaminem i utrwalają wiedzę. Następnie prezentują efekty swojej pracy w wybranej formie.

2. WYSTĄPIENIE NA FESTIWALU SZKOŁY Z KLASĄ

Młode osoby wspólnie z Tobą przygotowują wystąpienie na Festiwal Szkoły z Klasą (29 maja w Warszawie). Prezentujecie w ten sposób efekty pracy w dwudziestej edycji programu Szkoła z Klasą

3. AUTOPREZENTACJA

Uczennice i uczniowie zapoznają się z zasadami dobrej prezentacji i przygotowują kilkuminutowe przemówienia na wybrany temat, np. „Moja największa pasja”, „Mój autorytet”, „Zdarzenie, które zmieniło mój sposób myślenia”. Wyzwanie może być realizowane na godzinie wychowawczej i wpływać na integrację klasy. Ty możesz wystąpić na początku.

Kolejna propozycja to „Pozytywna strona mocy”. Po analizie materiałów nt. dobrej prezentacji każda osoba w klasie lub grupie

przygotowuje trzypięciominutowe wystąpienie o swoich pozytywnych cechach charakteru. To wyzwanie uczy doceniania siebie i buduje pewność siebie, której po pandemii bardzo młodzieży brakuje.

4. SHOW & TELL

Cykl klasowy lub szkolny, najlepszy w ramach edukacji wczesnoszkolnej. Polega na regularnych wystąpieniach, podczas których uczeń czy uczennica prezentuje przyniesiony przedmiot (np. książkę, zabawkę, zdjęcie) i opowiada o nim klasie przez kilka minut. Reszta zadaje pytania. Przedstawiając np. pamiątkę rodzinną, można wzmacniać poczucie tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej.

Aby ośmielić najmłodsze dzieci do mówienia o własnych pomysłach, emocjach itp., możesz najpierw wspólnie z nimi wykonać lapbooki na dowolny temat związany z realizacją programu nauczania (np. „Jestem odważny/odważna, gdy...”, „Słucham rodziców, kiedy opowiadają mi o...”, „Mój ulubiony dzień to...”, „Mój przyjaciel/ moja przyjaciółka jest jak...”). Lapbooki będą formą prezentacji, która ilustruje wypowiedź i pomaga snuć opowieść.

5. STORY BOX

Pudełko pełne opowieści to metoda na omówienie lektury. Podczas czytania zadanej książki uczennice i uczniowie gromadzą (według Twojej instrukcji) różnego rodzaju przedmioty związane z tekstem. Zebrane skarby, które niekoniecznie dosłownie kojarzyły się z lekturą, są prezentowane klasie w formie opowieści. Młode osoby dbają o spójną, rozbudowaną wypowiedź.

6. PREZENTACJA WYNIKÓW PRACY ZESPOŁOWEJ

Jeśli chcecie połączyć zadania z matematyki, angielskiego i religii, to zachęcamy do wspólnego obejrzenia filmu „Agora” (reż. Alejandro Amenábar, 2009). Na tej podstawie osoby w klasie opraco-

wują słówka po angielsku związane z matematyką, zapoznają się z zagadnieniami dotyczącymi wczesnego chrześcijaństwa oraz przygotowują prezentację o wybitnych kobietach matematycznych w Polsce i na świecie.

7. PECHA-KUCHA

To pochodzący z Japonii rodzaj prezentacji multimedialnej (np. w programie PowerPoint albo Canva), która ma sztywne ramy: może się składać tylko z dwudziestu slajdów prezentujących ilustrację (nie tekst), a każdy może trwać tylko dwadzieścia sekund. Wystąpienie trwa więc sześć minut i czterdzieści sekund. Jest dynamicznie i żywiołowo, a publiczność może zadawać pytania po wystąpieniu. Może to propozycja na lekcje plastyki – młodzi ludzie opowiedzą w ten sposób o swoim ulubionym kierunku w malarstwie, dziele sztuki czy artyście?

8. SZKOLNY KONKURS RETORYCZNY

W ramach zadania uczennice i uczniowie wybierają temat związany z patronem/patronką swojej szkoły lub inną osobą ważną dla ich społeczności. Po analizie materiałów o przemowach publicznych zbierają szczegółowe informacje o postaci, a następnie wspólnie z Tobą analizują je i wybierają najważniejsze lub najciekawsze wiadomości. Możesz podzielić klasę na grupy tematyczne lub związane z okresami życia osoby. Wspólnie przedstawcie wyniki pracy wraz z prezentacją multimedialną na forum szkoły.

9. DEBATA OKSFORDZKA

To sposób na uporządkowaną dyskusję i naukę myślenia krytycznego, logicznej argumentacji oraz słuchania. Metoda ma swoje określone reguły, jednak może być stosowana uniwersalnie, zarówno na lekcji, jak i w międzyszkolnych konkursach. Jeśli chcesz wprowadzić debatę na swoich zajęciach, zacznij od śmiesznych tematów, tak aby klasa mogła się nauczyć formuły wypowiedzi,

przestrzegania zasad dyskusji i wchodzenia w role. Dopiero potem zaproponuj dyskusję na tematy poważne i wymagające, np. z tezą: „Wyobraźnia jest ważniejsza od wiedzy”.

10. SZKOLNE WYDARZENIA

Umiejętność wystąpień można ćwiczyć podczas organizowanych akcji, kampanii społecznych, festiwali czy innych wydarzeń na rzecz wspólnego celu. Może to być przekonanie burmistrzynie do rewitalizacji boiska szkoły lub zdobycie sponsorów na strefy ciszy w szkole. Uczniowie i uczennice nie tylko ćwiczą planowanie działań, ale też przygotowują przemowy i argumentację przekonującą do sfinansowania pomysłów.

